

ULTIMA ANIVERSARE A LUI TUDOR VORNICU

29 ianuarie 1989. Omul care făcuse din numele său sinonim cu Televiziunea Română implinea 63 de ani. A fost cea din urmă aniversare pe care a înscris-o pe răbojul vieții. Două luni mai târziu avea să părăsească pe ultimul drum. Dincolo de poarta sa de viață, de firea vulcanică, se ascundea un suflet oarecum timid. Îl puneau în incurcătură laudele sau urările. Așa că încerca, pe cât posibil, să evite sau să scurteze momentele festive atunci când îl era cel vizat. „Era de o modestie rar întâlnită. Niciodată nu i-a plăcut să facă mare caz la aniversările sale. De fiecare dată colegii erau cei care se pregăteau și trăgeau de el ca să-l convingă să ciocnească o cupă de șampanie de cristal, așa cum le spunea în glumă paharelor din plastic. A fost la serviciu la 29 ianuarie, chiar dacă boala de inimă se agravase în ultimul an. Ca de obicei, s-au strâns în biroul dănsului colegii, l-au felicitat și apoi fiecare și-a văzut de treaba lui. De cadouri nici nu se puneau problema. Era un om foarte sociabil, cu un suflet mare. Nu înseamnă că dacă lui nu-i plăcea să iasă în evidență nu luă parte cu mare plăcere la aniversările altor colegi. Când era lăudat lăsa capul în jos sau se uita în altă parte și spunea: „Hai, domnule, să fim serioși”, povestește Katy Vasiu, secretara lui Vornicu. „Îi mai plăcea și lui să bea un spritz cu prietenii, dar nu întrecerea niciodată măsura”. mărturisește și Emil Lucaci, omul de încredere al Șefului. Lucia Radu, cea de-a doua nevastă a omului de televiziune, își serba ziua de naștere la o zi după cea a fostului soț. Își amintește că Vornicu era un om pragmatic, care nu se risipea în gesturi tandre nici la ocazii speciale. „Nu pot să spun că nu era o fire romantică, dar el aborda lucrurile astea în alt mod. Mergeam la Versailles când era atașat cultural al României la Paris ca să alergăm, să facem sport, sau mergeam la o cafea ca să stăm de vorbă pe indelețe. Era întotdeauna foarte ocupat și, mai ales, în perioada în care a fost atașat cultural la Paris, aniversările erau destul de triste. La Paris eram foarte izolați.”

În ultimii ani, faptul că munca nu îi mai era apreciată de mai marii regimului, ba chiar devenise o prezență incomodă, după cum se arată în biografia teleastului scrisă de jurnalistă Annie Muscă, l-a măcinat, agravându-i boala de inimă. „Avea o vorbă bună pentru fiecare. Chiar dacă uneori avea sufletul greu. Țin minte că după Revelionul din '88 spre '89 a venit de la petrecerea care se dădea la fiecare sfârșit de an, cu șefii. A intrat în birou foarte supărat, a trântit ușa, și-a aruncat mapa și mi-a spus cu imensă amărăciune în glas: «Mă zbat ca un prost». Mi-am dat seama că nu primise nici un cuvânt de mulțumire pentru ceea ce făcuse. Și când te gândești că mereu se chinuia să găsească noi modalități

Vornicu, fost rugbist, mare amator de competiții sportive, surprins în tribună (al doilea din dreapta) Foto: Arhiva personală Lucia Radu, prin bunăvoința jurnalistei Annie Muscă

prin care să-i facă pe oameni să se simtă bine. Nici măcar nu voia să apară în imagini atunci când realiza celebrele sale interviuri cu personalități. Mereu spunea: «Mie îmi filmați omul cu care vorbesc, omul este important». Era un șef bun, dar știa să fie și sever. Când trebuia să facem treabă nu ne slăbea. Dar știa întotdeauna să te încurajeze cu o vorbă bună sau cu o bătaie prietenească pe umăr. Eu am lucrat cu el din '67. Avem 23 de ani pe atunci. Când l-am văzut cum s-a încruntat la mine, mi-a fugit pământul de sub picioare. Mi-a spus cu o voce gravă.

«Mittito, o să lucrăm împreună de acum înainte. Vreau să te forțezi ca secretară de Occident. Pentru mine nu există nu l-am găsit pe x, y, nu răspunde la telefon. Mie îmi spui că ai dat de el». Eram disperată, convinsă că nu o să rezist alături de el. Dar în timp s-a dovedit că are un suflet de aur și l-am învățat felul de a fi. Simțeam când e supărat, știam de ce are nevoie înainte să-mi spună, mărturisește doamna Vasiu.

Neobosit, Vornicu găsea mereu idei pentru a escalada indicațiile pe care le primea de la Cabinetul 1 sau 2. Așa s-a întâmplat când Elena

Ceaușescu a dat ordin să nu mai vadă picior de țigan la televizor. Lucaci își amintește răsând cum a rezolvat Tudor Vornicu problema, pentru că nu concepea ca din emisiunile de varietăți, mai ales din cele în care se cântau și române, să lipească unii dintre cei mai buni artiști și lăutari. „Ce idee l-a venit lui Tudor Vornicu atunci? Să-i mai albească cu pudră și fond de ten. Să vezi cum veneau la el și îi spuneau răsând: «Dă-mă domnu' Tudor și pe mine cu pudră să fiu și eu mai alb.»»

(Continuare în pag. a III-a)

JURNALUL ZILEI

Pentru bucurie și distracție era frecventarea restaurantelor cu muzică de pahar. Posesorii de videoplayere s-au delectat chiar și cu filme americane.

Fie că aveai Dacia 1310, Olcit, ARO, Lada, Moskvici, Trabant sau erați posesorul vreunui Ford Taunus adus în țară prin cine știe ce mijloace, erați „consemnați” la domiciliu.

„Consemnați” la domiciliu

În acea duminică, autovehiculele cu număr de înmatriculare impar nu au circulat. După zile întregi de stat la coadă prin benzinării, posesorii de autoturisme au stat acasă.

Sfântu Gheorghe,

„oraș nou”

După 1965, înfățișarea orașelor s-a schimbat continuu. Funcția lor de „cazarmă” pentru familiile muncitorești a devenit tot mai importantă. Cartierele muncitorești s-au înmulțit și s-au lătit. A fost și

cazul reședinței județului Covasna, orașul Sfântu Gheorghe, situat pe malul Oltului.

Iosif Molnar, primsecretarul Comitetului municipal de partid, se mândrea cu aerul de „cetate industrială” pe care îl deținea localitatea. În paginile ziarului local, Cuvântul Nou, Molnar se lăuda cu cele 18.000 de locuințe ridicate după 1965. Printre construcțiile obișnuite ale orașului de tip „nou” erau și stadioanele.

(Continuare în pag. a II-a)

Întreprinderea pentru Întreținerea Rudelor, Unchilor și Cumnaților

Atât de banalul fotocopiator din zilele noastre, denumit generic „Xerox”, era un aparat interzis muritorilor de rând în 1989. Pe atunci era denumit oficial „mașină electrostatică de copiat” (MEC) și se afla doar în dotarea întreprinderilor de stat. Dar nu oricum, ci cu un regim special, fiind ținut sub cheie și ținându-se o evidență foarte strictă a documentelor copiate. Evident, toate acestea pentru ca nu cumva să multiplice cineva manifeste împo-

triva regimului și să le împrăștie pe străzi, ca în filmele cu Pistruiatu. Pe vremea aceea, Marcel Dumbrăvă lucra ca deparator de MEC-uri, la filiala din Brăila a Întreprinderii pentru Întreținerea și Repararea Utilajului de Calcul (IIRUC). „Pentru că aveam acces la aceste copiatoare, ne aflam în evidența Securității și ni se aducea la cunoștință periodic că nu avem voie să multiplicăm nici un fel de documente. Datoria noastră era să reparăm aparatele și atât.

Eram informați că realizarea de fotocopii în interes personal ne poate duce direct în arestul Militei”, își amintește Marcel. Pentru siguranță, toate întreprinderile erau obligate să țină aparatele într-o încăpere specială, distinctă de restul birourilor, iar fiecare mașinărie era dotată cu un dispozitiv special, capabil să înregistreze când, ce și cât s-a copiat.

(Continuare în pag. a III-a)

DIN ARHIVELE SECURITĂȚII

Măsurile pentru prevenirea, contracararea și neutralizarea acțiunilor desfășurate de cercurile reacționare

Unitățile centrale și teritoriale ale Securității, precum și unitățile speciale vor acorda o atenție deosebită cunoașterii, previzionării și contracarării acțiunilor ostile întreprinse din exterior împotriva orânduirii socialiste, a independenței, suveranității și securității statului român.

În centrul atenției se vor situa cunoașterea și anihilarea cu fermitate a oricăror acțiuni și manifestări naționalist-iredentiste, revizioniste și fasciste, depistarea și neutralizarea în fază incipientă a oricăror forme de activitate clandestină. Atenție deosebită se va acorda prevenirii in-

terioarelor și acțiunilor ostile din exterior de a se organiza în scopuri ostile statului român.

În problema „naționaliști-iredentiști” se va acorda atenție specială pătrunderii în grupurile reacționare maghiare și în cercurile naționalist-iredentiste din exterior, în scopul dejucării acțiunilor de provocare și subminare, depistării prin dispozitive de interceptare eficiente a emisivelor trimiși în țară cu sarcini informative și de incitare.

Se va acționa cu multă perseverență împotriva activităților ostile inițiate

din străinătate și se vor întări măsurile de control și penetrare în mediul elementelor naționalist-iredentiste autohtone, pentru a se asigura anticiparea și prevenirea actelor ostile, a oricărei încercări de constituire în grupuri sau organizații dușmănoase.

Toate unitățile, inclusiv cele speciale, vor realiza măsurile de prevenire, contracarare și ripostă eficiente, vizând influențarea, dezinformarea, descurajarea și derutarea elementelor și cercurilor naționalist-iredentiste.

(Continuare în pag. a III-a)

JURNALUL OMULUI SIMPLU

TELECOLOR SAU „LA VIE EN ROSE”

Totul s-a întâmplat într-o sâmbătă de la sfârșitul lui ianuarie 1989. Soția mea este născută în 29 ianuarie și, ca aproape în fiecare an, sărbătoream evenimentul cu un grup nu prea mare de prieteni.

Cu un an înainte, prin vară, reușisem să ne cumpărăm, după multe căutări și intervenții, un televizor nou, «telecoul» pe care l-am dotat ulterior și cu o antenă pentru bulgari. În așteptarea telejurnalului de noapte, televizorul rămăsese deschis, dar cu sonorul tăiat, sătui fiind de interminabilele ode înaltele conducătoru-

lui iubit. Între timp, noi ne vedeam de ale noastre, cu bancuri, cu glume, totul pe fondul unui pahar cu vin.

Terminându-se telejurnalul de noapte și, o dată cu el, și programul, dau pe bulgari, unde era un film din care nu înțelegeam mai nimic. Pe la 11:00 seara, înainte de a închide televizorul, comut pe TVR și, ce să vezi, minune mare! TVR intrase din nou în emisie, de data aceasta color: pe ecran, Ioana Radu cântând una dintre splendidele ei romanțe. Au urmat, într-o înșiruire pe care nu mi-o mai amintesc: Gică Petrescu, Ileana Sărăroiu,

Maria Tănase și mulți alții. Nu ne venea să credem că este real, căci așa ceva nu mai văzusem de ani de zile, eram stupefiați, ne simțeam ca întorși în timp cu cel puțin zece ani.

Ce se întâmplă? Făceam tot felul de presupuneri. Prima idee a fost că TVR face probe sau reglaje ale emițătoarelor, alta — că este pe cale să se producă și la noi o schimbare. Sau măcar o îmbunătățire a sistemului, similară cu cele din Ungaria sau din Polonia.

(Continuare în pag. a III-a)

CRONICA NEGRĂ

IMPOZITUL PE PROSTIA ROMÂNEASCĂ: DOLARI, TELECOLORUL ȘI BIȘNIȚARI

În cele ce urmează, vă voi povesti despre niște fapte de o gravitate ce acum 20 de ani făcea părul — măciucă oamenilor cu frica de Dumnezeu, dar mai ales de Securitate.

Auzeam de bișniță și speculă pe la diverse informări politice, citeam, dar rar, prin ziare — fără a se da un exemplu concret, cândva se mai vedea ceva și la televizor, dar în anii '80 se vorbea despre chestiile astea mai mult pe la colțuri și mai puțin în cadrul oficial. Se vorbea așa, cu un fel de rusine, ca și cum ai fi pronunțat numele bolilor venerice, al răiei și al păduchilor, pentru că bișnița și specula erau asociate tarelor burghezo-moșierești care mai scoteau capul,

ce-i drept, unde nu te aștepti, în sânul societății construite cu atâta trudă pentru „omul nou”.

Când ziceai bișnițar îți inchipuiai unu' slab ca moartea, îmbrăcat în blugi, nebarbierit de zece zile și netuns, care scotea din buzunare niște chestii care nu se găseau în comerțul socialist și-ți cerea bani câștigați prin muncă cinstită în schimbul lor. Avea față slinoasă, pentru că în loc să folosească săpunul, „lux”, îl vindea cu 8 lei femeilor al căror ten nu suporta săpunul de rufe.

Portretul speculantului era încă mai dezgustător: un grăsan cu ceafă de morar interbelic, sau un cioclu în frac, cu percuții de ovre, care îți

vindea mâncare la suprapret, zahăr, făină și proteine, așa cum apucaseră bucișii în vremea războiului când, ținneau ei minte, speculanții mai erau și impuscați prin efectul legii marțiale. Și erau pe stâlpii de telegraf afixe care spuneau că de-aia e poporul flămând, că adună speculanții tot în beciuri ca să se imbibe din osânza națiunii, iar dumneilor, speculanții, erau zugrăviți pare-mi-se ca niște cărăbuși sau ca niște hârciogii cu făci lăstate.

Ei bine, în anii '80 bișnița era, dacă-mi pot permite s-o spun, izvorul micilor bucurii ale vieții.

(Continuare în pag. a III-a)

CARICATURA ZILEI

JURNALE PERSONALE

29 IANUARIE

Convocată de secretarul cu propaganda, C. Olteanu, vineri, 27 ianuarie, șefa noastră a fost certată și bestelită pe tonul cel mai drastic și mai grobian cât putință. Din neatenția unei corectoare, într-una din zornătoarele chemări la întrecere, pe care nu le citește nimeni, cea a județului Botoșani, câteva rânduri în care era vorba de activitatea politico-educativă și unde apărea și numele Tovarășei s-au rătăcit în pasajul în care se vorbea de... gospodăria comunală. Dar aceasta e doar picătura care a umplut paharul. Părerea celor de sus s-a format mai demult și a fost confirmată de niște întâmplări recente. România liberă este o casă fără stăpân, unde domnește debandada cea mai dizolvantă și mai periculoasă, și unde conducerea și-a demonstrat nu o dată incapacitatea de a ține în mână procesul de elaborare și apariție a ziarului. Se pare că am fost luați la ochi și pentru alte motive. S-a hotărât să se constituie o Comisie de anchetă, compusă din activiști de la secție, care să analizeze situația și

să ne ia pe fiecare la bani mărunți. Frecându-și ochii roșii de plâns, mica noastră tovarășă a convocat zornătoare o ședință „de colegiu”. „Ce ne facem, fraților?” Vin „revizorii” — mulți, nu unul, ca-n Gogol. Situația e într-adevăr critică, n-ar trebui să ne ardă de glume. „Să facem ordine, să restabilim disciplina, să-i punem pe oameni să recitească regulamentul!”. Prilej pentru fanaticii stărilor de necesitate internă să se dea din nou în stambă.

Boris Buzilă, În prezența stăpânilor. Treizeci de ani de jurnal secret la România liberă, Compania, 1999, p. 389

O viață a lui Mozart. Alta a lui Beethoven. Proiecte fanteziste, pentru că sunt peste puteri. Dar e bine, e sănătos, e tonic să ai câte un asemenea proiect în față, sperând în taină că-l vei implini cândva. Sunt la pagina 62, am încheiat întâia parte a primului capitol. Merge. Dar când mă gândesc că asta e abia o zecea parte a cărții, mă cuprinde ameteala.

Radu Ciobanu, Tărâmul târziu. Jurnal 1985-1990, Deva, Emia, 2004, p. 170

(Continuare în pag. a III-a)

LA PALATUL PIONIERILOR DE 26 IANUARIE

Spectacolele de ziua tovarășului Nicolae Ceaușescu s-au ținut în 1989 în toată țara, la casele pionierilor, în școli, în săli de spectacole, dar și la Palatul Pionierilor din București, actualul Palat al Copiilor. „În ianuarie se marcau zilele de naștere ale tovarășilor – la 5, respectiv 26 –, iar puțin și Unirea, la 24. Toate aceste spectacole aveau tentă festivă și erau total politizate”, își amintește Radu Vasilescu, actualul director al Palatului, fost profesor de muzică la acea vreme. Spectacolele se făceau în sala mare a Palatului Pionierilor, dar în alți ani s-au organizat și la Operă sau la Sala Palatului. „Se făceau repetiții monstroase, care durau câte două sau chiar trei săptămâni. De obicei îi strângeam pe copii la Sala Polivalentă, care este aproape de Palatul Copiilor”, adaugă Radu Vasilescu.

La repetiții, copiii stăteau de dimineață până seara, primeau sandvișuri de mâncare și câte o sticlă de Pepsi. „Și noi, profesorii, mai plecam acasă cu câte o sticlă sau două de Pepsi”, rememorează fostul profesor de muzică. El adaugă că cele mai grele erau momentele de așteptare, mai ales pe timp de iarnă. „Câteodată un grup de copii stătea degeaba și câteva zile până când avea de repetat momentul lui. Stăteau câteva zile pentru 10 minute. Dar nu conta că lipseau de la școală. Festivul era cumplit, dar mai toți îl acceptau așa, pentru că erau obișnuiți”, spune Vasilescu.

Tot acest festivism nu era aplaudat însă prea des de cuplul prezidențial. „Nicolae Ceaușescu nu participa la zilele de naștere organizate pentru el la Palatul Pionierilor. La Palat a venit o singură dată, la inau-

Nicolae Ceaușescu a participat doar la inaugurarea Palatului Pionierilor, în 1986. Foto: Palatul Copiilor

gurarea clădirii, care s-a făcut în iunie 1986. Erau numai 500-600 de copii, prea puțini față de multimile pe care le putea strânge în aer liber sau în alte amplasamente mai mari”, mai spune Radu Vasilescu. Și totuși erau niște pregătiri monstroase. „Pentru a vă face o impresie, un culoar lung de vreo 60 de metri de la subsolul Palatului era plin cu hainele de spectacol ale copiilor. Erau geți roșii, galbene și albas-

trale ale celor care făceau tricolorul. Iarna aveau niște imitații de coșocele, ca și niște bundițe realizate artificial din pânză gri, ca să pară blană, iar pe margine garnisite cu blăniți sintetici.”

La ziua de naștere a tovarășului Nicolae Ceaușescu veneau formații din țară, dar și cele mai bune de la Palat. Spectacolul, organizat de Pionierii Naționali al Organizației Pionierilor și Ministerul Învățământu-

lui, începea și se termina cu versuri și cântece pentru tovarăș și tovarășul. În general participau formații de muzică, de balet, dar neapărat și de dansuri populare, pentru că asta solicita de fiecare dată Nicolae Ceaușescu, după cum își amintește Vasilescu. La final, pe scenă se aducea ca omagiu câte unul sau chiar două coșuri mari cu flori.

Eugenia MIHALCEA

Țuica „Ochii lui Dobrin” pentru ruși

Câteodată, mărturiile trecutului sunt precum niște povești ce încep cu „a fost odată, ca niciodată, că dacă n-ai fi fost, nu s-ar mai povesti”. Sunt povești adevărate. Care cum stărnesc cel mult niște zămbete. Indignarea nu se mai resimte și, unele dintre ele, parcă aduc a actualitate.

„În ianuarie 1989... își începe cunoscutul realizatorilor TV Dona Tudor călătoria în timp – eram marcă încă de prima mea călătorie la Moscova”. O călătorie în interes de serviciu. O delegație de șase săptămâni pentru documentarea de film rusesc, în folosul televiziunii Române. „Ea a venit pe neașteptate. M-am trezit că directorul de atunci m-a chemat la el în birou și m-a întrebat cât de bine știu limba rusă. Știam ce învățasem la școală”. Pregătirile au fost rapide. Câteva foi de varză murată pentru poftelile ei – având în vedere că era însărcinată, și alte „obiecte de unică folosință”, dar cu scop precis. Cum se obișnuia pe atunci, cu un pachet de țigări și cu o pungă de cafea, se rezolvau multe și se dezlegau mistere. Dar pentru „ușile” rușilor, parcă mai potrivit era, „antigelul” cu multe grade, prin urmare Dona Tudor și-a

burdușit valiza cu sticle de vodcă și de țuică adevărată de Pitești cu două prune, supranumită „Ochii lui Dobrin”, pe care le-a împachetat cu mare atenție. „Am ajuns foarte târziu, la Moscova. Era aproape de miezul nopții. Când am trecut din România, pe deasupra Chișinăului, am avut sentimentul că ies dintr-o lungă beznă și că mă aflu deasupra unui oraș într-o bătaie de foc. Iar când am ajuns deasupra Moscovei, lumina era orbitoare. Noi veneam dintr-o perioadă de întuneric. Chiar și în programul televiziunii române – Ne aflăm în ceea ce noi numeam atunci – persiflare, derădere: SERIALUL BEZNA! Aveam program de două ore.”

Revenind la călătoria de inițiere a Dinei Tudor în ale filmului documentar rus, la aeroport, o aștepta zgribulit, „un bărbat înalt, blond, cu o pancartă pe care scria: «Tudor Constantina, Românskoie Televidenie». Colegii mă sfătuiseră înainte de plecare: «primul lucru pe care trebuie să-l faci, este să te împrietenești cu soferul». Și m-am împrietinit. Dându-i, de bun venit, o sticlă din cele multe pe care le adusesem pentru a le da. În mașină, a și luat-o, a desfăcut-o cu

colții și a tras o dușcă. Atunci, pe loc”. Țuica de Pitești, „Ochii lui Dobrin”, n-a rezistat la poftele soferului Boris. Încet încet, Boris soferul a început să vorbească rusește, pe semne că sticluta i-a dat dezlegarea. S-a înlesnit, astfel, o bună comunicare între cei doi. „Am intrat în Moscova. Într-o Moscova uriașă. Era vreo două dimineață și ninge ca-n basme. Am vizitat Moscova de la un cap la altul. Boris a început să cânte. Am ajuns la recepție abia către dimineață. Mi-am făcut cazarea și mi-am aduc aminte de holerile lungi, uriașe care erau și de camera bine încălzită. A doua zi dimineața, Boris al meu n-a mai fost, și de atunci nu l-am mai văzut.”

La Moscova, Dona Tudor și-a început documentarea pentru filmul sovietic încă de a doua zi. În imediat următoarea perioadă, a cunoscut marii regizori de film, și a întâlnit colegii de la alte televiziuni publice. „Toată acea perioadă, am fost încântată de faptul că era lumină și căldură. Ceea ce noi nu aveam aici. Imi aduc aminte chiar de o perioadă în care trebuia să scriu un reportaj despre ziua energeticienilor, pe care l-am scris la lumina lămpii. Asta apropo de para-

doxurile meseriei. Întoarcerea a fost deosebită, pentru că am avut sentimentul că este un loc în care dacă există lumină și căldură, lucrurile sunt extraordinare. Așadar, ianuarie '89 m-a găsit plină de aceste amintiri ale experienței mele la Moscova. În București, lucrurile erau la fel de înghețate, cum erau în toată țara. Programele erau reduse la minim și se întâmpla ceea ce cred că v-au mai spus și alții – la vizionare, emisiunile intrau ca un brad de Crăciun, fumeau împodobiți, și ieșeau de acolo ca un stălp de telegraf.”

Un ianuarie geros, mohorât, fără semne de bine, dar cu speranța minunii, „că poate, într-o bună zi, se va întâmpla și ceva bun”. „Făceam multă artă. Iar multe lucruri le făceam pentru noi. În holul central al televiziunii, era barul unde noi ne întâlneam zilnic, și vreau să spun că primele calificative pe care le primeam, erau de la colegii noștri. Era perioada în care Irina Margareta Nistor ne aprovizionau pe toți cei din televiziune cu casete video: ultimele Oscaruri – filme, desene animate, lucruri cu totul speciale”.

Roxana-Ioana ANCUȚA

CRONICA NEAGRĂ

Impozitul pe proștia românească: dolarii, telecolorul și bișnițarii

(Urmare din pag. 1)

Ei îi datoram aroma unei țigări sau a unei tablete de ciocolată, deliciul sibiric al unei muzici acătării, savurate la un pahar de coniac sau chiar gădăirea plăcută în locul acela de o gingășie fără seamă (doamnele știu ce spun) a unei lenjerii intime de mătase, din aceea care te făcea să visezi că diseară te va mângâia chiar acolo Alain Delon însuși. Bișnițarul era o paradigmă creată de necesitate pentru omul muncii, care tânjea cu toată ființa sa spre un grăunte de burgherie, doar în uram modul cel mai oficial, însă îl învidiau și-l așteptam cu cafeaua lui aromată și ciorapii fini, „made in Hungary”, pe care azi nu mai dăm doi bani, nerecunoscătorilor! Bișnițarul trăia din nevoie, dar mai trăia și din prostie. Noi cu prostia avem de-a face în episodul acesta, și acum să dăm cuvântul Legii!

Ședința publică la Tribunalul Capitalei, la 23 februarie '89, cu trei bișnițari în boxă și unul în libertate. Faptele să vorbească:

În vara anului 1988, inculpatul Ion Nicolae a cumpărat 17 bancnote de câte 10 dolari (te trec răcoarele ce sacrilegiu a comis, făcând pușcărie multă și numai pentru un dolar, banul imperialist în mâna românului n-avea ce căuta, că era stricător de bune moravuri), pe care i-a falsificat în cel mai grosolan mod cu putință, adăugând câte un zero cu creionul chimic, astfel încât a făcut din 170 de dolari buni 1.700 de dolari falși. Cu banii așa a proștit cetățeni onești, dar lacomi, după cum urmează. S-a asociat cu inculpatul Aurel Rugu și împreună s-au dat drept străini care dețineau diverse bunuri foarte căutate pe care se ofereau să le vândă doritorilor de chilipiruri. Găseau chilipirii și le luau leuții ca să scoată, chipurile, marfa din vamă, lăsând găj dolarii falși. Imi vine să cred că fraierii de chilipirii nu aveau curajul să se uite la dolarii nici singuri în baie, dar să-i mai arate cuiva ca să se asigure că sunt OK. Dumitru Lazăr le-a dat escroculi 20.000 de lei, Haralambie Radu – 19.200 de lei, iar Aurel Bălășa – 7.000 de lei. Și-au văzut mărfurile dorite când și-au văzut și ceafa, iar dolarii falși trebuie cu ai ajuns într-un târziu la camera de corpurile delictive. Cu alte cinci asemenea bancnote grosolan falsificate, ei au mai cumpărat de la o duduie un videocasetofon.

Un alt inculpat, Nicolae Cercel, judecat împreună cu sus-numiții, se recomanda drept Roger Robin, medic la Fundeni, și se lăuda cu niște bunuri de preț pe care trebuia să le ridice din vamă. Vasile Pasci a oferit cu ușurință 76.500 de lei (cât o Dacie, aproape, măică-măiculiță), Paul Stănescu – 20.000 de lei, Eftimie – 56.000 de lei, Neaga – 10.000 de lei, Decuseară – 7.000 de lei, avea lumea bani pe vremea lui Ceaușescu, să nu mai zică nimeni că n-avea...

Vă dau exemplu cum tratau escrocii cu oamenii muncii. Plimbându-se prin Policlinica Titan, ei i-au zis, intrând în vorbă, unui anume Marian Lazăr că o caută pe duduia asistentă cutare ca să-i vândă un videocasetofon din cele trei pe care le aveau în vamă, prapionite. Lazăr știa de unde au asistentele bani, că atunci, ca și acum, trebuia să pui o bancnotă în șorț ca să nu îți faci injecție cu flegmon cu tot, ca să îți schimbe ace la perfuzie, să pună plosca ori să o cazeze pe mătușica într-un pahar cu ceafășuri în care nu-și dăduse sufletul cineva cu juma' de oră mai înainte. Lazăr a vrut neapărat și el un video, a dat cu ușurință 20.000

de lei ca să plătească străinii vama, primind de la ei cele patru bancnote false drept găj.

Cu Haralambie, pușlamalele de Ion și Rugu s-au întâlnit la Cărciuma Motru. Cine era Haralambie? Șeful de unitate, adică un burghez autentic, care-și făcuse bani de video în șperț și din înșelăciuni la cântar, așa că nu ne pare deloc rău de cei 19.200 de lei pe care i-a dat pentru aparatul care nu i-a mai venit. Dar aflăm dintre rândurile rechizitoriului că Haralambie mai era și prost ca noaptea. Păcăliciți s-au prezentat unul drept algerian, iar celălalt drept grec. Așadar, e clar că erau amândoi bruneți, dar să nu fi făcut cărciumarul distincția între un algerian și un țigan de Bolintin? Își merită soarta, categoric. Și mai aflăm un amănunt. Când și-a dat seama gestionarul de la Motru că banii sunt proști, i-a ars fără remușcări, clar fiindu-i că... ce-i de haram, de haram se duce, că doar nu trăsese la jug de banii ăștia, ci luase spăgi și furase el însuși la porție.

Erau seducători băieții! Îi prindeau rolurile exotice. Rugu, de pildă, avea mare succes și la dame. Emilia C., de pildă, nu numai că se lăsa ciocănită de „algerianul” Amad Kaled, dar îi și dădea pe mână mașina Dacia. Mai târziu i-a picat prost la stomac să afle de la Miliție că Amad, ciocănitorul, era țiganul Rugu de la Românești-Dâmbovița.

Și nu vă mai plictisim cu multe exemple de prostie, ci doar cu unul gogonat tare. Medicul ci-priot... Roger Robin, pe numele lui Cercel de la Dor Mărunt Călărăși, a aflat de la nea Vasile Pascu nevoile acestuia: telecolor, video și ARO. Și i-a zis gogomanului că le are pe toate în vamă. Așa se explică dărnicia celui care i-a pus sub nas 76.500 de lei, bani pe care mulți români nu i-au văzut laolaltă în viața lor. Acu, să mă iertați, da' cât de prost să fii, vorba lui Mircea Badea, să crezi că un cipriot are în vamă un... ARO!?!

Așa prostie la pătrat am mai văzut doar la mătușă-mea în sat, cam pe când făcea furorii în București cipriotel Roger Robin. Culegeam cireșii din pomul mătușii când a trecut prin fața porții cortegiul funerar. Murise unu', nea Gulie sau nea Boștină, nu mai știu, țin minte că era un om cumsecade și gestionar la Alimentara. Cu o zi înainte venea spre casa de la prăvălie, cinstise și o tuică. Apropiindu-se de casă, vede înălțându-se, ca duhul rău din sticla lui Aladin, pe hoarnă, fumul... Fumul? Pe măsură ce se apropia, picioarele i se innuiau... nevastă-sa parcă a văzut un spectru în ușă, așa de congestionat era bietul gestionar... Ce-i cu fumul ăsta, nefericito? Am ars și io niște caiete vechi de-ale copiilor, niște cărpe, Culiță, dar ce-i cu tine, nu te simți bine? Nu se simțea, în scurt timp nu s-a mai simțit deloc Culiță, pentru că a făcut embolie și i-a crăpat o venă undeva, de oftică... Acolo, în sobă, își ascunsese omul economiile, le ascunsese până și de nevastă-sa, o cărămidă de o sută și cinsprezece mii lei, o mie și o sută de bancnote de o sută; aveau să găsească banii arși pe jumătate în sobă mult mai târziu...

Acum, iată apogeeul prostiei omeneste, care pune capăt poveștii... Clipa de glorie a lui Roger Robin de la Dor Mărunt. Croitoreasa Maria Eftimie a pofit un televizor color și un video, ca să-i îndulcească viața domestică. O croitoreasă are parte de relativ puține plăceri în viață. Dacă era azi, aș fi înțeles, că avea telenovele... dar atunci? Atunci, când nu apăreau în librării nici Sandra Brown, ea avea

parte de casete, pe care le primea de la clientele. Croitoreasa avea o viață sexuală săracuță, fantasmale și orgasmele se consumau îndeosebi în planul oniric, așa încât dumnezei avea neapărat nevoie de filme sîropoase, care să-i întrețină pofta de viață. Roger i-a luat banii și i-a dat în schimb un document din care, chipurile, reieșea că era în vamă ceea ce și dorea croitoreasa. Trece două săptămâni, videoul și telecolorul Grundig n-au venit... biata femeie își irosise economiile pe-o himeră... dar iată, norocul îi-a scos în cale pe escroc, în ziua de 9 iulie 1988, chiar în piața la Big Bereni, lângă metrou.

Nenorociriituleeee!!! a zberlat croitoreasa ca o harpie, năpustindu-se asupra cipriotelui care, în graba mare de-a scăpa nevătămat, și-a abandonat geanta în mâinile fraierei cu coc și fustă regulamentară, trei sferturi. Minune. În geantă era jumătate din averea femeii, 28.800 de lei, plus accesoriile de păcălit fraierii, cinci cărți de medicină cumpărate de la buchiști, stetoscopul și tensiometrul ciropinei de la Dor Mărunt. Aici, tineți-vă bine, oameni buni, după ce i-a trecut spaima, escrocul a vrut de la partea vătămată geanta și banii. S-a dus acasă la partea picat prost la stomac să-și subofiter de Miliție în uniformă. Subofiterul îl ținea de guler pe doctorul inchipuit, spunând că l-a arestat. A cerut de la partea vătămată geanta – corp delict. Partea vătămată, croitoreasa, i-a dat geanta, dar nu a renunțat în ruptul capului la banii dinăuntru, spunând că nu-i mai dă din mână nici în fața primului secretar. Milițianul a plecat cu infractorul, i-a dat geanta cu stetoscopul și cărțile și pe-aci i-a dărumul.

În dosarul judecat în februarie 1989 nu se mai face nici o referire, fie ea cât de mică, la milițianul complicat. E un mister. Pesemne că va fi fost prins și el și judecat de Tribunalul Militar, într-un dosar disjuncts din acesta. Aceasta e doar o presupunere, în lipsa faptelor.

Roger Robin a fost prins de Miliție la puțină vreme după ce o îmbrăligase pe partea vătămată Georgeta D., pe care o ciocănea frenetic și o jumlema de bani sub pretexte matrimoniale. Femeia îl impluse de bani (parcă vreo 3.500 de lei) și îl ospăta moacă, pentru a o lua de nevastă cu acte și și o scoată cât mai repede din bucatăria restaurantului „Bacău” în Ciprul lui natal, fascinantă insulă a lui Zorba Grecul. Acolo, în restaurantul „Bacău”, unde mănca ciorbă de peșoare pe gratis din marinimăa fostei sale viitoare consorț, o patrolă de Miliție a pus capăt carierei escrocului din Dor Mărunt.

Pungașii au scăpat ușor, pentru că nu au furat din avuția socialistă, ci din cea privată și mi-i vine să cred că, în scurt timp, aveau să găsească fraierii încă mai mari. Pentru că a urmat schimbarea regimului opresiv, iar ulterior schimbării, proștii și hoții sunt cei care s-au umplut de bani, precum cu toții știm. Așadar: Nicolae Cercel (Alias Roger Robin) – 6 ani; Miriuță Ion – un an la locul de muncă (unde nu s-a dus, că nu era fraier); Aurel Rugu – 5 ani; Ion Nicolae – 8 ani (pentru că avea un deceniu de pușcărie neispășită în spate, fusese condamnat până atunci de 12 ori).

Partile vătămate au rămas triste, ca niște găște jumulte: inculpatul au păpat toți banii, în hoteluri pe Litoral, cu pițite și prin cărciumi, așa cum șade bine escrocilor de modă veche.

Valentin ZASCHIEVICI

JURNALE PERSONALE

(Urmare din pag. 1)

La bibliotecă, unde citesc Adevărul 1946, 1947 pentru Argehi. Tabletele care i-au adus ponoase. Mă confund cu voluptate în trecut, stiri, fotografii, imi trezesc sute de imagini din adolescența mea. Unele texte, de o actualitate frapantă, unor involuntar: Gromiko tânăr, la ONU, însoțit de soție. Doamna Gr., o hazaică îmbrăcată a l'america, vorbind la CBS, în scopuri filantropice ș.a. În 46 poli-

tica rușilor era tot un fel de „deschidere” spre Occident, căruia voiau să-i pară simpatici! Aceași perfidie. Pe mărșeta unui număr... Funcționarii Primăriei au primit de Paști câte șase ouă. Să se pună capăt risipei! textele lui Argehi, foarte bune. Ar merita un volum (dar unde-s „Restituirile!”). Câteva, cu bătaie lungă. Să fac, eventual, xerocopii. – Plimbare cu Geta, venită pentru tatăl ei, care e rău (acum cu retenție urinară, imposibil de intervenit etc.). Nu-mi spune nimic din București. Chiar n-o fi nici o nou-tate, ori se ferește, din moment ce am

refuzat în toamnă...? – Masă la J. – Seara, telefon A., care e internat la Psihiatrie. Mă roagă să vorbesc cu doctorița D.C. să-i dea drumul, nu mai suportă mediu, promiscuitatea, murdăria, regimul alimentar prost ș.a. Acasă, are sentimentul că-și va reveni mai iute. Îi promit, deși a contrăcoeur, fiindcă nu-mi pot permite (fi explicit) să mă amestec în tratamentul unui medic. Dar fiindcă l-am iertat că e tot mai iritat, că e simț-tează, promit. Vorbescu cu D., care e un excelent medic și mi spune că pacientul are un diagnostic sever

(paranoia), că boala e progresivă, că primele simptome le-a avut încă din liceu (după mărturisirea mamei lui), că l-a salvat de șocuri, care ar fi rezolvat probabil, din punct de vedere psihic, mai bine lucrurile, dar l-ar fi „încheiat” ca poet. Așa, printr-un tratament medicamentos, trebuie mai puțin răbdare, dar puterea lui de creație nu e diminuată, de altfel i-a părut și ei că e într-o formă mai bună, nu-i poate însă explica totul, în detaliu.

Mircea Zăciu, Jurnal IV, București 1998, Albatros, p. 392-393

JURNALUL ZILEI

(Urmare din pag. 1)

Ultimul, cu o capacitate de 20.000 de spectatori, a fost inaugurat în mica localitate Cugir. Incinta lui ar fi putut adăposti întreaga populație a orașului. Prilejuri pentru a-l umple se găseau nenumărate, la multitudinea de sărbători și momente aniversare care popoul calendarul neoficial al partidului.

Kentul, 150 de lei

Redacția ziarului Milcovul, organul comitetului județean Vrancea al PCR, trăgea un semnal de alarmă. În discuție, prețurile piperate și contrabanda cu țigări de import. În Focșani, în văzul lumii, bișnițarii „percepeau 150 de lei pentru un pachet de țigări Kent, 60 de lei pentru un B.T. cartonat și 1 lei Carpații fără filtru”. „Interesează pe cineva acest aspect?”, se întreba retoricul gazetar. Și într-adevăr, pe cine ar fi interesat, câtă vreme pachetul de Kent era nou etalon al bunăstării, „atenția” și „mita” universală. Țigările și cafeaua de import

făceau și desfăceau în economia de piață a „comunismului ev”.

Minusuri la legumicultură

Presă județeană dezbătea zilnic activitatea „oamenilor muncii” din provincie. Când și când, semnală minusurile din producție și întârzierile la plan. Drapelul Roșu, organul Comitetului Județean Timiș al PCR, „demașca” neglijența șefilor de CAP-uri și unități agricole din domeniul legumiculturii. Era perioada producerii răsadurilor, iar Comandamentul Agricol județean a remarcat lipsuri la însămintarea în răsădițe a culturilor de „primă urgență” (varza timpurie, gulioara, conopida). Printre restanțierii la plan au fost menționate unitățile cooperatiste din Diniș, Bethausen, Lugojel, Ciocova, Giulvăz, Balinț, Bodo. Despre măsurile luate în urma anchetei „Drapelul Roșu” nu mai informa, dar în asemenea cazuri sancțiunile erau neierătoare. Să încetești ritmul planului economic putea fi considerat chiar un act de sabotaj!

Rambo, pe casetă

La cinematografe și în sălile de teatru au rulat filme lansate în anii trecuți. În București, românii se puteau delicta cu producțiile „Expediția”, la cinematografele „Feroviar”, „Cultural” și „Lumina”, „Clipa de răgaz” la „Patricia”, „Vis de ianuarie” la Sala mică a Palatului, „Mihai Viteazul” la Grivița. Documentare despre „Unirea Moldovei cu Muntenia”, „București – file de epopee” și „Militanți pentru unire – George Pop de Băsești” întregeau programul artistic al marilor ecrane din Capitală.

Tehnologia modernă era salvarea cinefililor din România. Acasă, la prieteni sau la rude, ultimele producții ale Hollywood-ului puteau fi urmărite la videoplayer, cu casete aduse din afara țării. În casele românilor pătrundeau astfel Sylvester Stalone, protagonistul seriei Rambo, dar și actorii francezi precum Alain Delon și Gérard Depardieu. La internate și prin căminele studențești posterele fotograficelor vedete occidentale îți zămbeau din orice colț de cameră.

Revoltă mocnită

Multe și variate nemulțumiri rostite în șoaptă „aparătorii patriei”. În ultimii ani, rivalitatea cu trupele de Miliție s-a mutat din plan sportiv în viața de zi cu zi. Ofițerilor superiori de armată li se părea că milițienii și securiștii erau avantații de conducerea statului. „Între ofițerii de Armată și cei de Miliție nu există nici un fel de colaborare, așa cum prevedea regulamentul de garizoană, își amintește Nicolae Mihai, ofițer superior. Când executam serviciul de patrulare prin oraș, ne lășasă să ne descurcăm singuri. Cei de la Miliție își procurau alimentele mai ușor, fără să plătească de cele mai multe ori. Subofițerii lor aveau salarii mai mari decât ofițerii Ministerului Apărării Naționale. În poligon, la trageri, ni se aloca strictul necesar de cartușe, pe când la Miliție se aduceau lazi întregi sigilate. În plus, milițienii repetau ședințele de trageri până ce luau un calificativ mai bun, pe când noi primeam de multe ori calificativul nesatisfăcător. Gradele militare erau

acordate la un interval de doi-trei ani, dar noi așteptam și cinci, chiar dacă aveau rezultate dintre cele mai bune.”

Precursorii manelelor

Deși trăiau vremuri grele, românii știau și să se distreze. Dacă nu vizionând vreun meci de fotbal, o piesă de teatru sau un film la cinematograful, măcar ascultând muzică de pahar, în vogă în acei ani. Până la miezul nopții, barurile și restaurantele erau deschise amatorilor de muzică lăutărească. De câțiva ani, formația Azur și solistul Nelu Vlad erau invitații obișnuiți ai restaurantelor cu pretenții din Brăila, Iași, Focșani și Constanța. Precursorii manelelor de azi li s-a dus vesteră până în București. Din cauza melodiilor decăt ofițerii Ministerului Apărării Naționale. În poligon, la trageri, ni se aloca strictul necesar de cartușe, pe când la Miliție se aduceau lazi întregi sigilate. În plus, milițienii repetau ședințele de trageri până ce luau un calificativ mai bun, pe când noi primeam de multe ori calificativul nesatisfăcător. Gradele militare erau

JURNALUL OMULUI SIMPLU

Telecolor sau „la vie en rose”

(Urmare din pag. 1)

„Toate ipotezele au căzut în momentul în care ne-am dat seama în ce dată suntem, și anume în preajma zilei de naștere a «mult stimatului și iubitului conducător», starea noastră de spirit trecând brusc de la uimire la scârbă. Emisiunea îi era în întregime dedicată lui, care probabil își sărbătorea într-un cerc restrâns ziua de naștere în acea sămbătă și avea nevoie de antren, de atmosferă. Că era la cererea lui sau ca un semn de slăgărnice a conducerii TVR nu avem de unde să știm și probabil că nu vom afla vreodată.”

Ideea este că ceea ce nouă, muritorilor de rând, ne era interzis, lor era permis. De ce nu le-au transmis și lor imnurile de slavă cu care eram intoxicați de dimineață până seara la radio și la tv. Sau fragmentele de ace-

lași tip din Cântarea României realizate de vajnicii viitori disidenți Vartan Arachelian sau Mihai Tatuleț!

Totul s-a terminat în jurul orei 1:00 noaptea, la fel de brusc precum, probabil, începuse. Am povestit a doua zi prietenilor mei această întâmplare, iar ei se uitau neîncrezători la mine, spunându-mi și în barbă că probabil am băut prea mult... Atât de mult, încât am început să văd viața în roz.

Asta este tot ce voiam să vă povestesc. Poate că mai-marii TVR din acea vreme ar putea confirma veridicitatea spuselor mele. Vărstă, dar și aceea mărețată calitate a memoriei, care este uitarea, mă determină să am un singur dubiu, și acela este legat de anul în care s-au petrecut cele de mai sus. S-ar putea să fi fost cu un an sau doi înainte de 1989. Dar are oare vreo importanță?

Alexandru PUCHIU

CREME PERFORMANTE DE PRODUCȚIE INTERNĂ

Eram competitivi la capitolul creme și produse cosmetice, iar importul din zona produselor de îngrijire a corpului nu era la dimensiunile celui de parfumi. În 1989, de exemplu, erau înregistrate 2.000 de intrări diferite, în nomenclatorul de produse cosmetice, potrivit lui Octavian Coifan, parfumiș de origine română, membru al Societății Franceze a Parfumișilor. Doamnelor beneficiu de creme cu formula inovativă, creme antiîmbătrânire, creme antiimbrăncă, creme antiîmbătrânire de producție locală. Foarte apreciate erau produsele Gerovital, care se produceau și la Farmec Cluj și la Miraj în București și care se bazau, ambele, pe formule brevetate de prof. dr. Ana Aslan.

Românele își procurau creme de la raioanele de cosmetice din magazine universale, de la farmaciile, din comerțul la negru, dar foloseau și produse realizate în casă pe baza formulor care erau popularizate în cărți de cosmetice și în reviste pentru femei. Autoarea care a scris foarte mult, pentru publicul larg, despre îngrijirea pielii este Ludmila Cosmovici, care a semnat cărți precum: *Cosmetica*, apărută în 1989 la Editura Medicală, *Caleidoscop Cosmetic*, 1988, aceeași editură, *Cosmetica - Știință, artă, frumusețe*. În 1989, Ludmila Cosmovici a publicat *Cosmetica*, carte scrisă împreună cu alți colaboratori.

Foarte apreciate erau cremele pe bază de miere și de produse apicole precum *Apidermin* sau *Lăptișor de matcă*.

„În România, cultura îngrijirii pielii își are originea undeva înainte de război, atunci când apar și la noi primele saloane de cosmetice, iar reviste precum *Mariana* și *Marie Claire* oferă sfaturi cosmetice și de machiaj”, ne-a declarat Octavian Coifan. „În perioada regimului comunist, acest gen de îngrijire a trecut inițial pe planul do, intrucât originea extrem de modestă a celor aflați la putere era oarecum incompatibilă cu aceste „capricii” burgheze. Lipsa respectului față de om a fost mai acută în România decât în celelalte țări ale blocului comunist și aceasta se poate vedea și în cantitatea de cosmetice produse”, consideră autorul miciei enciclopedii de

Cosmeticele românești rivalizau cu cele europene din punct de vedere al calității. Foto: Din Arhiva personală a lui Octavian Sever-Coifan

parfumi („Parfumul - mică enciclopedie”, 2005, Editura Curtea Veche). Pentru români, cultura îngrijirii pielii a venit de la Est, pe filiera rusească. „La Moscova se înființase în anii '30 primul Institut de Cosmetice și Igienă, își amintește Coifan, iar altele similare apăreau în Cehoslovacia sau Ungaria în anii '60.” Cum Raisa Gorbaciova era foarte pasionată de parfumi și cosmetice, această industrie a cunoscut o frumoasă înflorire în anii '70-'80. „Tot în URSS exista un institut de parfumi și plante aromatice care gestiona cercetarea și culturile de plante în Crimeea și Republica Mol-

dova”, ne-a povestit Coifan. Conform parfumișilor, „în România, o adevărată cultură a îngrijirii pielii apare o dată cu anii '60. Apar atunci și primele cărți de cosmetice, iar cartea *Ludmila Cosmovici* (*Cosmetica de la A la Z*, Cosmetica, la Editura Medicală, 1980), în numeroase ediții, a fost ani de rândul singurul manual al femeilor, dar și sursa de inspirație pentru numeroase alte cărți după 1990. În paralel, revista *Femeia* sau *almanahurile* vremii aveau constant o rubrică de sfaturi cosmetice”.

„Cremele erau extrem de bune, beneficiind de numeroase „desco-

periri”, ingrediente noi 100% românești”, apreciază Coifan. „E bine de știut un lucru despre parfumișii și cosmeticele românești - o parte erau create local, iar pentru altele, concentratele erau cumpărate din Occident, existând încă din anii '70 contacte cu firme mari precum *Givaudan*, *Dragoco*, *H&R*. Grație contactelor cu aceste firme din Elveția sau Germania, unii specialiști români au putut face stagii în străinătate și să aducă know-how în țară. Adevărata inovație românească stătea în cosmetice (de la creme la șampoane și vopsele de păr). Numeroase brevete sau cercetări din domeniul medical au fost transpuse în linii cosmetice din care nici una nu mai există azi - biostimulatori, cătina, spânz, nămol, lichid amniotic, ulei de nucă, săpunărită, castan, veronică, extracte biologice active de alge marine sau chiar produse cosmetice anticelulitice (în 1980).”

În privința ingredientelor folosite în anii '80, Coifan ne-a declarat: „Cu excepția ingredientului-cheie din *Gerovital*, astăzi interzis, restul ingredientelor se folosesc și în prezent (ingredientul interzis este novocaina, care a fost exclusă din compoziția cosmeticilor, printr-o hotărâre europeană în anul 2000 n.r.). Excepție ar face poate produsele naturale cultivate în România special pentru a fi extrase și folosite în creme, cum era cazul *cuturilor de la Bod* (pentru *Nivea*, azi în *paragină*) sau cele de la *Orăștie*. O dată cu anii '70 și politica integrării cercetării în producție și care viza eliminarea importurilor, apar numeroase proiecte de cercetare, unele materializate, altele oprite exact în 1989, cum este cazul *sin-tezei moscurilor*, pus la punct de *Universitatea de la Iași* sau câteva creme cu extracte noi de plante care nu au mai apărut.

De menționat că sunt peste 100 de brevete cosmetice înregistrate înainte de 1989, de *Miraj* sau de *Farmec*. Mai exact, o trecere în revistă a nomenclaturii de produse cosmetice realizate în România anul 1989 depășește cu mult cifra de 2.000 de referințe, iar cifra e cam de patru ori mai mare decât cea din 1960.”

Eliza DUMITRESCU

ARTICOLUL ZILEI

Visul dintre Dunăre și mare

Ajuns în portul de așteptare, pilotul de serviciu de pe remorcherul convoiului „Filiași 3” cere turmului permisiunea de a se apropia de ecluză. Din clipa aceasta, întreaga responsabilitate a următoarelor operații revine camerei de comandă a turmului, aflată cu câteva niveluri mai jos de dispecerat, unde operatorul de ecluză Manea Nelu se află de veghe la pupitrul de comandă al ecluzei 1. Verifică dacă toată lumea e la posturi, apoi se apropie de butoanele pupitrului și apasă simultan pe două dintre ele comandând astfel deschiderea porților din aval (una singură cântărește 180 tone). Concomitent dă drumul perlele de aer de pe fundul apei. Sifoanele vor bulbuci fără încetare, ca la căderea unei cascade, separând apa sărată a mării de apa dulce a Dunării venită pe canal.

În timp ce canaturile porții buscate se retrag ușor în lături, operatorul Manea trece în buletinul de ecluzare și în registrul de evidență al navelor ecluzate ora exactă - 13:35 - când s-a dat semnalul de pornire a deschiderii porților, cât și datele convoiului obținute prin radio, gabarit, lungime, lățime, pescaj (cât înălțimea în apă), încărcătura - pentru a se ști cu exactitate ce spațiu liber rămâne în SAS-ul ecluzei (dacă mai încap sau nu și alte vase), cât și cantitatea de material ecluzat. Convoitul se apropie încet de calea ferată Constanța-Mangalia, care traversează spațiul dintre ecluză și mare ca linia trasă sub o coloană de cifre, înainte de a face socoteala. Un pescăruș alb își desface aripile luând sub ocrotirea zborului său privilegiată cufundării și lișițele se dau de a rostogoli în sifoanele spumegând din fața porților, apoi se lasă duși de unda de apă care înaintea din interiorul ecluzei spre mare.

Tot la fel vor fi plutiți pescărușii

prin aer și cufundării pe apă și pe vremea când grecii au modernizat portul Tomis, iar după înămolirea Histriei și-au pus și ei problema unui canal care să străbată Dobrogea de-a curmezișul. Se pare însă că zeul mărilor și al navigației nu i-a ajutat nici pe ei să-și ducă până la capăt proiectul, și pământul Dobrogei și-a purtat visul canalului său fluvial mai departe în păntec ca muma basmelor noastre care nu l-a putut naște pe Făt-Frumos până nu i-a promis tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte.

Porțile s-au deschis, între mare și apele din interiorul ecluzei nu se mai interpune nici o opreliște.

Pe măsură ce se apropie de ecluză, se distinge mai clar configurația convoiului: patru barje cuplate câte două alături, fiecare cu o capacitate de 3.000 tone. Marinarii le spun „lignehne” pentru că plutesc împinse din spate de un remorcher, încărcat cu minereu, cărbune, balast, laminat, două puse cap în cap vor avea 180, plus vreo 30 m cât are împingătorul, dau în total o lungime a convoiului de 2.112 m. Oamenii din prova lui dirijează intrarea în ecluză prin stații sau semne convenționale. Acum a ajuns între zidurile de dirijare de care se sprijină vasele când bate vântul. Convoitul are 22 m lățime, iar camera ecluzei doar 25. Între barje și pereții laterali de beton nu rămân decât 3 m disponibili, 1,5 de-o parte și de alta. Intrarea în ecluză devine astfel o operație de mare finețe și precizie matematică, cu atât mai mult cu cât împingătorul e la spatele convoiului, undeva la 200 m distanță de prova.

Cele patru barje transportă minereu de fier. De la înălțimea turmului de comandă, grămezile mari de minereu, de diferite forme și înălțimi, turnate în „lignehne” lunguiește, par niște dealuri mici și întunecate, o

spinare de culmi roșietice plutind pe ape.

Operatorul de ecluzare apasă pe butonul de închidere a porții buscate ale cărei laturi se manevrează acum mai ușor pentru că apa mării și cea a canalului sunt aduse la același nivel.

O dată cu poarta din aval se închid și vanele, ca apa care va năvăli în curând din canalul aflat cu un prag de 7,57 m mai sus de nivelul mării, să nu poată ieși din ecluză. În acest timp barjele se leagă de bolzarzi care cumpăresc pe verticală, în nișele practicate în pereții ecluzei. Se ia măsura aceasta de siguranță ca în timpul umplerii SAS-ului și a înălțării convoiului la nivelul apei din canal, vasele să nu se clatine și să se izbească în pereții laterali ai ecluzei, mai ales când vântul suflă cu putere primejdindu-navigația și implicit ecluzarea.

Se dă comanda să intre apa din canal în ecluză, ea năvălește prin galerii nevăzute și tășnește prin ferestrele de umplere din lateralele bazoaielor ridicând continuu nivelul SAS-ului și al barjilor din ecluză, viteza de umplere putându-se urmări după înălțarea pe verticală a bolzarzilor (de care e legat convoiul) în nișele din pereții ecluzei. SAS-ul se umple cu apa din canal în 12 minute - un volum de 75.000 mc! Când nivelul din interior, pe care plutesc vasele, e ridicat la nivelul apei din canal, schema de automatizare se deblochează și se poate da din turn comanda de deschidere a porții plane de serviciu din amonte care începe să se lase încet egalizând apa canalului cu apa mării, înălțată cu o treaptă de 7,57 m mai sus spre pământul țării.

Ion ZUBAȘCU
Flacăra, nr. 4/1989

DIN ARHIVELE SECURITĂȚII

Măsurile pentru prevenirea, contracararea și neutralizarea acțiunilor desfășurate de cercurile reacționare

(Urmare din pag. 1)

Vor fi continuate în țară și exterior măsurile de îmbunătățire a calității muncii de control și prevenire a acțiunilor ostile din partea elementelor naționalist-germane și oricăror alte acte cu caracter naționalist-șovin de natură să afecteze securitatea statului.

Răspund: Direcția I, unitățile speciale și celelalte unități de Securitate. Se vor asigura în continuare măsurile de control informativ asupra tuturor legionarilor și descendenților acestora pretabili la acțiuni ostile, acordându-se atenția penetrării în intimitatea elementelor potențial periculoase din interior și în grupările din străinătate, în scopul cunoașterii, prevenirii și contracarării oricăror încercări de organizare și activitate clandestină pe teritoriul țării, precum și a legăturilor cu exteriorul. Se va acționa în direcția adăncirii disensiunilor existente între grupările legionare din exterior, pentru a se preveni unificarea acestora.

În trimestrul III/1989 se va analiza în Biroul Executiv stadiul executării sarcinilor în problemă.

Răspund: Direcția I, Direcția a III-a, UM 0544, celelalte unități centrale și teritoriale de Securitate.

În problemele „foste partide burghezo-mosieresti” și „foști condamnați pentru infracțiuni contra securității statului” și descendenții: se va acționa în continuare pentru depistarea și neutralizarea elementelor care încearcă să desfășoare activități dușmănoase, să se organizeze în acest

scop, să întreprindă legături cu exteriorul ori să transmită în străinătate date și informații cu conținut denigrator.

Se vor întreprinde, totodată, măsuri ofensive pentru neutralizarea activităților organizațiilor și grupărilor de acest fel constituite în exterior.

Răspund: Direcția I, UM 0544, celelalte unități centrale și teritoriale de Securitate.

În scopul combaterii și demascării activităților ostile desfășurate sub acoperire religioasă, se va acționa prioritar pentru prevenirea și neutralizarea încercărilor cercurilor reacționare din exterior de a crea în țara noastră noi secte, de a incita elemente autohtone la activități anarho-contestatatoare ori de invocare a unor false probleme de ordin religios, ca pretext de amestec în treburile interne. Atenție deosebită se va acorda cultelor și sectelor neoprotestante, cultului greco-catolic și celor care nu sunt recunoscute de lege. Totodată, se va asigura îmbunătățirea măsurilor de cunoaștere și neutralizare a emisiunilor centrelor cultice din exterior, precum și a canalelor clandestine de legătură cu străinătatea a elementelor autohtone.

În luna octombrie 1989 se va analiza în Biroul Executiv stadiul îndeplinirii sarcinilor în problemă.

Răspund: Direcția I, UM 0544, Serviciul „D”, celelalte unități centrale și teritoriale de Securitate cu competențe.

În problemele „artă-cultură”, „presă, poligrafie și radio-televiziune” se va acționa pentru sporirea eficienței controlului de securitate, pentru pre-

venirea, combaterea și neutralizarea cu promptitudine a încercărilor din exterior de a racola și instiga la activități contestatar-disidente, precum și pentru eliminarea oricăror posibilități de producere a unor evenimente de securitate în acest sector.

În trimestrul IV/1989 se va raporta Biroului Executiv stadiul executării acestor sarcini.

Răspund: Direcția I, UM 0544, UM 0195, Serviciul „D”, celelalte unități de Securitate cu competențe.

Se vor intensifica și diversifica măsurile de protecție contrainformativă a tineretului, precum și de control și prevenire a oricăror acțiuni ostile în rândul persoanelor din domeniul științei, învățământului, sănătății, justiției și sportului. Se va acționa pentru a se preveni și contracara în fază incipientă influențele nocive exercitate de propaganda ostilă din exterior, incitarea sau antrenarea la activități dușmănoase, cu accent pe protejarea persoanelor care efectuează deplasări în străinătate.

În trimestrul III/1989 se va raporta Biroului Executiv stadiul muncii de securitate în problema „tineret-învățământ”, iar în trimestrul IV/1989, în problemele „sănătate” și „justiție”.

Răspund: Direcțiile I, a II-a, a IV-a, UM 0544, UM 0195, celelalte unități centrale și teritoriale de Securitate.

Document din volumul: *Banalitatea răului. O istorie a Securității în documente (1949-1989) de Marius Oprea, Iași, Editura Polirom, 2002*

Ultima aniversare a lui Tudor Vornicu

(Urmare din pag. 1)

Pentru Vornicu nu exista cuvântul imposibil. Nu se dădea în lături de la nimic atunci când trebuia să realizeze o emisiune. „Și folosea relațiile ca să găsească artiștii în orice loc din țară s-ar fi aflat. Dacă știa că are nevoie de vreun actor sau cântăreț, dădea telefon la Militie și la cerea ajutorul. Și din oraș în oraș, din echipaj în echipaj, artistul era găsit și dacă se afla pe stradă. Îl aduceau până la București cu mașinile de miliție ca să ajungă mai repede”, povestește Luca.

Realizatorul de emisiuni de televiziune Octavian Sava este convins că multe dintre programele atât de apreciate de români nu ar fi existat fără intervenția lui Tudor Vornicu. „El a avut inițiativa de a face un program de Revelion pe ideea de one man show. Asta în condițiile în care pe micul ecran nu puteau să apară singuri decât Nicolae și Elena Ceaușescu. Vornicu nu a ținut cont de interdicția asta și a făcut trei show-uri mari, unul pentru Stela Popescu, unul pentru Toma Caragiu și cel de-al treilea pentru Dem Rădulescu. Trei momente a câte o oră fiecare. Fără el nici nu am fi avut curajul să facem așa ceva. Am fi avut o mare putere de a trece peste eșecuri și refuzuri. Era omul care mergea să lupte pentru convingerile lui și ale celorlalți. La un moment dat a existat, de exemplu, un șchedi despre vânzarea ilegală de icone, pe care a vrut să-l difuzăm. Normal, știam că Ceaușescu nu dorea să se vorbească despre așa ceva. Tudor s-a dus la șeful de la Comitetul Central și i-a spus: „Domnule, la ora noastră Patriarhul se culcă”. Era vorba, vă dați seama, de un cu totul alt patriarh. Dar observația a fost suficient de amuzantă ca materialul să treacă de cenzură.”

Până în 1989, lui Tudor Vornicu i se luaseră aproape toate emisiunile, începând cu „De la A la Z”, emisiunile de sâmbătă seara, toate programele pe care le realiza fuseseră date pe mâna altora. „Se pare că Elena Ceaușescu nu-l plăcea. Avea mult prea multă popularitate. Nu era o glumă când se spunea că TVR înseamnă Tudor Vornicu și Restul. Părea asta proastă care s-a format despre el în ultima parte a vieții și fost construită și de oamenii din interiorul televiziunii, care îl doreau plecat. Știu cât de mult a suferit,

Tudor Vornicu (dreapta) în redacția ziarului *Scinteia*. Foto: Arhiva personală Lucia Radu, prin bunăvoința jurnalistei Annie Muscă

de câte ori era ba sus, ba jos. De câte ori i s-a dat în cap și de câte ori era laudat. Și asta pentru că avea curajul să facem așa ceva. Am fi avut o mare putere de a trece peste eșecuri și refuzuri. Era omul care mergea să lupte pentru convingerile lui și ale celorlalți. La un moment dat a existat, de exemplu, un șchedi despre vânzarea ilegală de icone, pe care a vrut să-l difuzăm. Normal, știam că Ceaușescu nu dorea să se vorbească despre așa ceva. Tudor s-a dus la șeful de la Comitetul Central și i-a spus: „Domnule, la ora noastră Patriarhul se culcă”. Era vorba, vă dați seama, de un cu totul alt patriarh. Dar observația a fost suficient de amuzantă ca materialul să treacă de cenzură.”

Până în 1989, lui Tudor Vornicu i se luaseră aproape toate emisiunile, începând cu „De la A la Z”, emisiunile de sâmbătă seara, toate programele pe care le realiza fuseseră date pe mâna altora. „Se pare că Elena Ceaușescu nu-l plăcea. Avea mult prea multă popularitate. Nu era o glumă când se spunea că TVR înseamnă Tudor Vornicu și Restul. Părea asta proastă care s-a format despre el în ultima parte a vieții și fost construită și de oamenii din interiorul televiziunii, care îl doreau plecat. Știu cât de mult a suferit,

semnării momentelor care aveau să intre în arhivă, ca dovadă a curajului de care au dat dovadă unii realizatori de televiziune.”

Smaranda și Bogdan Vornicu, copiii teleastului, realizează în cartea scrisă de Annie Muscă un portret al tatălui, pe cât de obiectiv, pe atât de emoționant: „Tata era un amestec foarte special, atât fizic, cât și din punct de vedere al caracterului. Avea curaj și înălțimea Vornicilor, dar figura de „italian” a celor din familia Gianetti. Timid ca bunică Sylvia, dar încântător și serios precum bunicul Nicolae. Avea înclinarea spre lectură și scris a străbunicilor italieni, iar iubirea pentru natură și pentru spațiile deschise o moștenise atât de unii, cât și de alții. Nu se temea de nou, îi plăcea să călătorească și asta cred că îi venea de la „epopea” familiei Gianetti. Era un burete de „cultură”.

Absorbea tot, analiza și păstra numai lucrurile care îi făceau cu adevărat plăcere. Cultura sa era în special de filieră franceză, dar îi iubea și pe Salinger și Hemingway. Îi plăcea muzica franceză, dar și jazz-ul de calitate. Din anii petrecuți în Franța, dar și din vizitele ulterioare în această țară revenea întotdeauna cu nenumărate cărți și discuri. Citea în permanentă și putea deveni un adevărat tiran când venea vorba de lecturile noastre de vacanță. El a fost cel care ne-a dus prin toate muzeele din București. Îi plăceau filmele bune - nu cred că avea vreun alt criteriu decât acesta - și aprecia, în tot ceea ce înseamnă cultură, performanță, muncă dedicată, talentul. Ne reamintea mereu că, în orice împrejurare, numai 25% este inspirație, restul este transpirație (...).”, scrie Smaranda Vornicu, pentru ca fratele ei, Bogdan, să vorbească de pasiunea pentru muncă a tatălui său, devotați care l-au ținut adesea departe de familie. „Cred că cea mai mare calitate a lui a fost că a știut să înțeleagă persoana care-i stătea în față, indiferent că aceasta era președintele unei țări sau un simplu țărăn. Avea un fler deosebit la oameni și astfel cred că reușea să scoată ce este mai bun din omul respectiv în momentul în care făcea un interviu sau avea de făcut o emisiune și trebuia să mobilizeze colegii și colaboratorii. Era un om care a fost îndrăgostit de activitatea lui și din această cauză a muncit enorm. Ca exemplu vă spun că eu nu am avut niciodată ocazia să petrec Revelionul cu el, pentru că era la Televiziune.”

Oana-Maria BĂLTOC

Întreprinderea pentru Întreținerea Rudelor, Unchilor și Cumnaților

(Urmare din pag. 1)

Restricțiile erau însă pentru fraieri, nu pentru românii obișnuiți în acea perioadă să se descurce cum pot. Depanatorii de la IIRUC aveau acces la o adevărată comoară și nu prea se îndurau să nu profite de așa o pleacă. „Nu s-a băgat nimeni pe chestii politice, cel puțin la noi, la Brăila. Era clar că dacă te apucai să faci manifeste erai săltat în secunda doi. În schimb, cu alte chestiuni se putea, închideau ochii și cei de la Securitate, că oamenii erau și ei”, își amintește Marcel Dumbrăvă.

„Așa că, de câte ori era chemat la o depanare, el scoatea dispozitivul de înregistrare din aparat și copia tot ce se cerea în vremurile acelea: culegeri de matematică pentru profesorii care făceau meditații. Am tras chiar și cărți-bisericești, chit că asta chiar ar fi putut să îmi provoace neazcuri. Într-o comună de lângă Brăila apăruseră, chiar în '89, câțiva pocăiți, de la «Mortorii lui Iehova», parcă. Nu puteau aduce cărți și reviste religioase din străinătate, așa că trebuia să le multiplice pe cele pe care le aveau la îndemână. Am făcut topuri întregi cu învâțăturile lui Iisus”, ne-a povestit depanatorul de MEC-uri.

luloză și Hărtie. Luam cu topurile, pe sub mână, de la cei de acolo, când mă duceam să le repar aparatele. Dădeam bani pe hârtie, deci se putea considera investiție”, râde Marcel.

Pe lângă mica lor afacere de fotocopiere, depanatorii de la IIRUC făceau rost și de tot felul de produse ce lipseau de pe rafturile magazinelor. Mașinile electrostatice de copiat erau de mare folos personalului TESA din întreprindere, care avea de făcut tone de hârtii cu planuri și realizări. În consecință, și depanatorii care le întrețineau erau foarte importanți și merituau o atenție, ceva, ca să răspundă mai repede la apel și să facă treaba bună. Mergea depanatorul la „Avicola”, pleca cu un carton de ouă și o găină jumultă în sacoșă, era chemat la „Abator”, se făcea cu câteva suluri de salam din cel mai bun, de la ICIL lăua unt și smântână, și tot așa, fiindcă așa erau vremurile. IIRUC nu repara doar MEC-uri, ci și computerele vremii, așa-numitele mașini de factură și contabilizat, „Felix FC”, case de marcat sau mașini de dactilografie. Acolo erau posturi bune, iar depanatorii ajunseseră să aibă același statut cu gestionarii și vânzătorii de la „Aprozor” sau „Alimentara”.

În '89, cine voia un astfel de serviciu trebuia să aibă pile serioase, iar IIRUC și-a căpătat renumele din Întreprinderea pentru Întreținerea și Repararea Utilajului de Calcul în Întreprinderea pentru Întreținerea Rudelor, Unchilor și Cumnaților. (Florentin COMAN)

tv 29 ianuarie 1989

11.30 Lumea copiilor. Din inimi cutezătoare, fierbinte omagii Gânduri, declarații, angajamente ale pionierilor, muzică și poezie patriotice, revoluționară, dedicată aniversării zilei de naștere și îndelungatei activități revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Copiii țării față în față cu vitezele meserii. Reportaj pe teme de învățură și orientare profesională. Șoimii patriei. „Urare!” Program artistic. Desene animate. Redactor Ana Ștefănescu. Telefilmoteca de ghiozdan. Racheta albă. Producție a Studioului de Film TV. Scenariul Cristiana Nicolae, după romanul „Racheta albă” de Ludovic Roman. Regia Cristiana Nicolae. Episodul 6 12.25 Sub tricolor, la datorie! Avem un steag, avem o țară, avem un comandant suprem! Emisiune dedicată omagierii zilei de naștere și a îndelungatei activități revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Redactori: colonel Stelian Dragnea, colonel Nicolae Cenușă. 12.40 Viața satului Actualitatea în agricultură Pecica - Arad: o școală a recoltelor de vârf, un nou centru agroindustrial pe harta patriei. Redactor Gheorghe Verma 13.00 Telex 13.05 Album duminical Concert de prânz Din inimă un vers, un cântec.

Moment de muzică și poezie. Marea la fel de frumoasă, la fel de ospitalieră și iarna. Redactor Dan Cojocaru. Din cununa cântecului românesc. Muzică populară Desene animate Pentru tine, mândră țară. Muzică ușoară românească. Pe magistralele prezentului. „Țara mea de glorie”. Însemnări de Smaranda Jeleșcu. Telesport Secvența telespectatorului. Redactorii ediției: Ioana Bogdan, Doru Dumitrescu 15.00 Închiderea programului 19.00 Telegazeta 19.20 Cântarea României. Omagii țării, conducătorului iubit. Emisiune realizată în colaborare cu Consiliul Culturii și Educației Socialiste și Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Timiș. Redactori Vartan Arachelian, Ruxandra Garoafeanu, Petru Rusu. Regia artistică Silviu Jicman 20.25 Film artistic. Declarație de dragoste. Producție a Casei de Filme Trei. Cu: Adrian Păduraru, Teodora Mares, Carmen Enea, Ion Caramitru, Tamara Buciuceanu-Botez, Adela Mărculescu, Constantin Diplan, Florin Chiriac, Dorel Vișan, Mioara Ibrim, Lucian Nuță, Andrei Duban. Scenariul George Șovru. Regia Nicolae Corjos 21.50 Telegazeta 22.00 Închiderea programului

vremea

Vremea a fost relativ caldă, cu cer mai mult noros. S-au semnalat precipitații slabe izolate, sub formă de burniță, în nordul și nord-estul țării. Vântul a suflat slab până la moderat. Temperaturile au fost cuprinse între minus 7 și plus 8 grade, mai ridicate

în sudul țării. Pe alocuri s-a semnalat ceață. La București, vremea a fost relativ caldă. Cerul a fost mai mult noros. Vântul a suflat slab până la moderat. Temperaturile au fost cuprinse între minus 5 și plus 7 grade. Dimineața s-a produs ceață.

anunțuri

VĂNZĂRI Rack Unitra, congelator, frigider, fototape, calorifer electric. Aștept provincia. Aro 244 motor Brașov, aragaz cu butelie și Recamier extensibil. Aștept provincia. Vând computer Atari 525-ST, disk drive ST 314, Printer Seicos SP1200 Ai, 4 jocuri - 10 dischete 3,5", toate noi. Vând videocasete bine înregistrate, filme traduse, desene animate, noutăți, faguri artificiali, frigider Zill, congelator, piese Volga. Televizor perfect stare Orion, Venus și Temp, radio diferite lampi, suluri folie termoculantă, carton lucios, toaletă, mobilă, paletă tenis pentru copii. Divan studio cu ladă, sifonier 4 uși, servanță, lampă radio Electronica, televizor Temp 6, frigider Arctic, mobilă bucatărie, covor plușat. Vând pian Phender cu 7 octave - polyphonic Roland Jupiter. Fălcieni.

Vând (predau contract) urgent garsonieră 1 sporit, central, Bd. Pionierilor, achitat 65%. Cumpăr autoturism nou. Vând videorecorder Philips VR. 6443/63, videocasete calitate excepțională, masă tenis. CERERI ȘI OFERTE DE SERVICIU Combinatul Fondului Plastic cu sediul în București, str. Băicușești, nr. 29, Sect.1, autobus 331, stația Hotel Parc încadrează în condițiile legii 12/1970 gospodăria pentru organizarea pază, P.S.I. și probleme gospodărești. Întreprinderea Nufărul cu sediul în București, Bd. Păcii 187, Sector 6, metrou stația Industriilor, tramvai 13, 25, 35, 8, 42 stația IREMOAS încadrează: dactilograf ca pe experientă, inginer specialitatea confecții textile, paznici domiciliul București.

amintiri

Advertisement for 'modern' and 'șosete supradestinate' (hosiery) featuring a woman's face and product images.

BULĂ ȘI AI LUI Într-o dimineață, un om ieși pe stradă și văzu o „coadă” formându-se la un colț. Curios îl întrebă pe ultimul așezat: - Nu vă supărați, ce se vinde aici? - Nu știu, dom'le, întrebați mai în față! Merse omul la mijlocul cozii și întrebă din nou: - Nu vă supărați, ce se vinde aici? - Nu știu, domnu', întreabă și mata mai în față! Acesta se duse în față: - Fiți amabil, de ce stați la coadă? - Nu știu, dom'le, întreabă pe domnul din față! Enervat de atâtea „întrebări mai în față”, merse direct la primul din rând. - La ce stai, domnule, aici, la rând? Bărbatul îl privi mirat și întrebă: - Ce coadă? Mi s-a făcut rău și m-am sprijinit pe băuturi răcoritoare. - Atunci la ce mai stai aici? - Hm! Ce eram prost să plec. N-am fost niciodată primul la un rând așa de mare.

SUGESTII, SESIZĂRI, RECLAMATII

Criză de răcoritoare pe piața românească

De mai multă vreme, în atenția factorilor de resort din județ stă problema scurțurilor naturale din fructe de pădure, pe care le dorim prezente pe piață indiferent de anotimp. Pentru că, dincolo de aportul caloric pentru organismul uman, de efectul răcoritor pe care îl dau la ceașcă de cafea și sucurile și băuturile răcoritoare în general, din fructe de pădure sau din plante, la care ne referim acum, au și un efect medical benefic. Revine în atenția noastră acum, când nu ne mai desparte mult timp de o posibilă vară fierbinte, această promisiune mult așteptată. Și totuși scurțurile și băuturile răcoritoare din fructe de pădure n-au prea fost întâlnite pe piața anul trecut... Inspectorul-șef al Inspectoratului Silvic Județean, ing. Gh. Mohanu, încearcă să dezlege misterul. „În acest an, în lumina hotărârii conducerii superioare de partid, s-a stabilit ca fructele de pădure să fie livrate pe plan local IPILF-ului din Răureni; surplusul ce depășește capacitatea de fabricație a județului nostru va fi livrat IPILF

Băicușești. Din totalul de 1.860 de tone fructe de pădure, cât avem prevăzută să recoltăm din fondul forestier al județului, 830 tone de fructe se vor prelucra pe plan local pentru necesitățile județului. Din această cantitate, 235 de tone (porumbe - 70 de tone, măceșe - 10 tone, soc negru - 10 tone, vișine - 25 de tone, cireșe - 70 de tone) se vor folosi pentru băuturi răcoritoare. În același timp, se vor produce sucuri de coacăze și de afin. De îndată ce fructele de pădure se vor coace, IPILF Răureni va fi pregătită să le preia pentru fabricație, fiindcă începând cu trimestrul al II-lea, aici va fi pusă în funcțiune o nouă capacitate de producție modernă, în prezent aflată în stadiul de probă”. Mergem pe „firul” problemei... capacitatea existentă la IPILF Răureni este constituită dintr-o linie de 1.500.000 de sticle de jumătate de litru pe 3 ore, imbuteliate în sticle de 250 mililitri. Valoarea totală a investiției, executată de A.C. Ind., este de 16.400.000 de lei, din care construcții-montaj în

AICI RADIO EUROPA LIBERĂ

RSS MOLDOVENEASCĂ, ÎN 1989 CONTINUĂ DRUMUL CULTURAL CĂTRE PERESTROIKA (II)

Compromisul autorităților de la Chișinău are două aspecte. Pe de-o parte, Partidul a admis că situația limbii moldovenești e deplorabilă, în timp ce, pe de altă parte, încerca să dea impresia că nu a cedat cu nimic în fața grupurilor din opoziție. Acest lucru s-a realizat făcând în paralel concesii și altor grupuri naționale. Două noi hedomadare au fost lansate, unul în limba găguză (Ana Sozu), iar celălalt în bulgară (Rodnu Shovo). Cursuri de idis au fost inițiate în beneficiul populației evreiești și un nou dicționar frazeologic rusomoldovenesc a fost publicat. Și mai mult, Sovietul Suprem Moldovenesc a hotărât în iunie 1988 înființarea „Comisiei Interdepartamentale pentru Studiul Istoriei și Problemelor Evoluției Limbii Moldovenești”. Impresia puternică a fost că încercarea să câștige timp: vorbitorii de la conferință au respins orice posibilă schimbare, iar comisia trebuia să se întâlnească doar de patru ori pe an. Comisia nu avea o agendă de lucru, era patronată de Partid și de liderii din conducerea statului și era instruită de Sovietul Suprem să „reflecteze cu grijă” la responsabilitățile ei. Pescuit, a fost o tentativă de a face publicul să creadă că avea loc o schimbare. O explicație similară poate fi avansată cu privire la repetata promisiune că limba moldovenească va fi reintrodusă în mai multe școli. Totuși, demonstrațiile au continuat și chiar au primit un sprijin neașteptat. Cu o retorică rezonantă, Partidul ataca zilnic politica anterioară de distrugere a mânăstirilor și a cetăților. „Vitorul îi va întâmpina cu lovituri de tun pe cei care își descarcă astăzi pistoalele asupra moștenirii noastre”. Intelectualii moldoveni, mai ales lingviștii, au primit, de asemenea, sprijin public din partea altor specialiști în lingvistică din URSS, inclusiv de la Academia pentru Științe a URSS. Iar

Revista „Literatură și Artă” apărea în „limba moldovenească” dar cu caractere chirilice

Partidul a acordat și alte concesii: unele cuvinte rusești au fost eliminate din limbă, iar Teatrul de Stat Pușkin din Chișinău a fost împărțit în două: una pentru producțiile în limba rusă, iar cealaltă, care purta numele lui Mihai Eminescu, pentru producțiile în limba națională. Ca o dovadă de încredere a Partidului, i s-a încredințat teatrului moldovenesc distincția anterior conferită Teatrului Pușkin. Dar concesțiile se pare că au venit prea târziu.

Tezele Partidului Este evident, la o privire retrospectivă, că în noiembrie 1988, situația în Moldova devenise critică. Birourile Partidului erau pichetate de protestatari, majoritatea studenți la Universitatea de Stat Chișinău. Revistele literare primeau petiții cu sute de mii de semnături pentru modificări ale limbii în general și pentru adoptarea alfabetului latin în special.

Era evident că ceea ce se solicita era mult mai radical decât concesțiile deja obținute. Tezele Partidului, „Cu pași concreți pentru realizarea Perestroikăi”, publicate la 11 noiembrie 1988, au fost o „ruletă rusească”. Prezentate ca emanând de la Prezidiul Sovietului Suprem și de la Consiliul de Miniștri, ele au fost, fără îndoială, destinate a transmite poziția oficială. Primele două părți ale acestui lung document tratează aspecte economice și au fost ignorate de toți. Partea a treia se referea la chestiuni de limbă. După ce s-a trecut în revistă întregul efort, deja depus, pentru garantarea „dezvoltării libere a limbii moldovenești și pentru reglementarea stării ei prezente, deplorable, Tezele ajungeau să nu răspundă cererilor exprimate de populația din republică. Limba moldovenească nu va putea fi adoptată drept limbă oficială pentru că s-ar simți ofensate celelalte naționalități. Tezele acceptau faptul că „nu e nici o îndoială că moldovenească și româna aparțin aceluiași grup de limbi latine. Cu toate acestea, e o oarecare diferență între ele. Dar recunoașterea similitudinilor, ba chiar a identității cu alte limbi din grupul latin nu poate servi drept pretext pentru a renunța la moldovenească în favoarea altei limbi... Limba moldovenească are propria sa istorie, propriul său prezent și viitor...”. Cu alte cuvinte, moldovenească și româna sunt identice, dar totuși separate. În final, Tezele au respins adoptarea alfabetului latin, cu argumentul că cel chirilic a fost „special” adaptat pentru RSS Moldova și că, oricum, o astfel de schimbare ar duce la formarea unei întregi populații de analfabete și ar costa enorm, ceea ce e inadmisibil. În încercarea de a păstra status quo-ul, autoritățile se împiedicau singure în ițe lingvistice, lucru că se poate de foarte hilar pentru intelectuali. Unii s-au întrebat cum pot liderii lor explica faptul că limbile pot fi în același timp identice și

diferite; alții au propus o colecție publică pentru a ajuta statul cu banii necesari pentru schimbarea alfabetului. Destul de repede însă, proasta dispoziție s-a instalat. Uniunea Scriitorilor a publicat un „Apel către toți oamenii de bună credință”, cerând ajutor. Sute de mii de semnături de susținere au fost strânse. A doua zi după publicarea Tezelor, studenții din Chișinău au ieșit din nou în stradă. O lună mai târziu au înălțat liderii locali și au înființat „o ligă a studenților democrați”. Demonstrații și incidente violente izolate au fost raportate în mai multe locuri din republică. Nu mai încupe îndoială că loteria lui Grossu, care a publicat Tezele, a sfârșit prost. Drept urmare, liderii Partidului au fost desemnați să clarifice aceste Teze personale. Presa a povestit o astfel de întâlnire, ținută la Academia de Științe de către Ion Kalin, premierul republicii, și în timpul căreia el a cerut „calm și claritate” în abordarea problemelor lingvistice. În câteva zile, membri ai Academiei au publicat o declarație, în care au calificat întâlnirile lui Kalin drept o înșelătorie și au denunțat faptul că academicienii au fost deliberat excluși de la discuții. L-au acuzat pe Kalin că a refuzat să răspundă la întrebări. O întâlnire secretă a liderilor locali ai Partidului a fost ținută la Chișinău pentru a se trasa noi instrucțiuni. Ulterior, membri ai Uniunii Scriitorilor au dezvăluit aceste fapte spre marea indignare a publicului. Nu a mai contat că Simion Grossu a dat înapoi afirmând că Tezele erau doar un plan pentru discuții și nu expresia unei poziții oficiale; demonstrațiile au continuat culminând cu un mare miting, la Chișinău, pe 25 decembrie 1988. Sosisse vremea pentru decizii serioase. Radio Europa Liberă (München), raport al secției de cercetare, condusă de dr. Michael Shafir. Document din „Arhiva 1989”, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca (traducere de Eliza Dumitrescu)

GASTRO-POLITICHI

Preparate simple, sobre și consistente, ca în toată Europa Centrală

Cu un an înainte de Revoluție, scriii mei au plecat într-o excursie în Cehoslovacia. S-au pregătit suflătește pentru acest periplu, țutit fiind că, printre destinațiile turistice accesibile romanului trăitor într-o eră de mare avânt a economiei, Cehoslovacia era trărumul mult visat. Într-adevăr, locuri frumoase, oameni prietenoși, dar și cumpărături pe măsură. Printre ele, rămăsele de poveste, un set de whisky din cristal de Bohemia (ce dacă nici nu se putea concepe apariția pe rafturile magazinelor nici măcar a unei singure sticle de whisky) - în care s-au pus ani de-a rândul coniac, țuică sau lichioruri - și un set de cuțite cu mâner alb. După aproape 20 de ani, din set au mai rămas doar sticla și patru pahare, dar cuțitele taie la fel de bine ca și atunci. Se pare că știu cehoslovacii cum să-și facă treaba! Așadar, românii se întreceau care pe care să ajungă la Praga, bucurându-se de ospitalitatea confrăților noștri în ale „credinței politice”. Pe de altă parte, și cehoslovacii erau așteptați cu brațele deschise și mesale întinse, ca să spunem așa. Și cum bucatării și directorii de restaurant trebuiau să fie gazde desăvârșite, care să întuiască așteptările oaspeților, „Ghidul orientativ - Preferințe și obiceiuri culinare pentru grupuri de turiști”, editat de Ministerul Turismului, a făcut în doar zece pagini radiografia culinară a cehoslovacilor

călători prin România. Aflăm astfel că există o mare asemănare între bucătăria cehoslovacă și cea a celorlalte state din Europa Centrală (că doar sunt surori, nu!). Preparatele sunt simple (ingredientele, acelea care se găsește), sobre (cine s-ar fi gândit să ceară la dejun icre negre sau mușchi de vită Stroganoff!), dar consistente (atunci când se așază cineva la masă mănâncă din toate, fără rețineri, că nu de fiecare dată se simte ca „Alice în Țara Minunilor”). Ingredientul de bază rămâne varza (de altfel, leguma națională a Cehoslovaciei), în toate culorile și texturile: căpătână, creță, roșie sau varză de Bruxelles. După ce bucatării români se vor aproviziona cu cantități impresionante de varză, vor purcede la prepararea ei sub formă de salată, supe, mâncărică cu carne sau fără, cu roșii sau cu sos alb, cu țaiței, dar și sarmale, indiferent de este zi de sărbătoare sau nu. Alte preparate au la bază cartofi, pește de apă dulce (crapi, păstrăvi sau șuncă), dar și, evident, celebra și mult căutată (și la propriu) șuncă de Praga. Friptura este o adevărată încântare pentru toate simțurile, mai ales olfactiv și vizual: un platou pe care tronează o friptură din carne de vită (mai întâi fiartă, apoi aromată cu boia de ardei dulce, chimion, cuișoare și foi de dafin și dată la cuptor), înconjurată de o sumedenie de legume, dintre care nelipsita... varză.

Micul dejun recomandat a fi servit turiștilor cehoslovaci este unul obișnuit, exceptând poate felii de cizocac (înlocuite, în funcție de buget, cu ches marmorat, cu stafide sau cu rahat), așezate alături de ceai sau cafea cu lapte. În rest, din cele 14 meniuri model prezentate, șunca de Praga lipsește cu desăvârșire (chiar că este foarte căutată!), dar se poate înlocui cu parizer (alături de ochiuri la capac, ce-i drept), cremvurști cu muștar, ca să nu cadă greu la stomac, mușchi țigănesc, salam de Sibiu (că doar sunt turiști sosiți în România!) și salam de vară (cu totul atemporal, dovadă că se va servi în septembrie-noiembrie). Dejunul este consistent și „începe cu gustări din legume, salate compuse, continuă cu o supă sau o cremă de legume, foarte groasă”. În meniuri se strecoară o salată „la Praga”, dar și

una „à la russe”, diferite supe-cremă de legume, fripturi, dar și un preparat mai neobișnuit: budincă de morcovi. Așa cum ne-am așteptat, varza este din abundență, în diferite stări: friptură înăbușită cu varză și găluști, salată de varză cu ardei gras, supă cu varză, varză cu friptură de porc, sarmale de porc cu varză, costiță și mămaligă. La desert, cehoslovacii sunt poftiți să guste ștrudele cu mere sau cu brânză și stafide, savorine cu frișcă, budincă de fructe confiate, tarte, flănușuri cu fructe, cremă de zahăr caramel cu frișcă, lapte de pasăre și frișcă bătută. Cafeaua, apa minerală și Pepsi-Cola (doar pentru copii) încheiau această masă copioasă. Cina era cu adevărat de dimensiuni pantagruelice, deși preparatele sunt simple, semn că nu glumeau autorii Ghidului orientativ atunci când spuneau despre cehoslovaci că le plac

preparatele consistente. Iată un exemplu de meniu: ruladă din omletă cu spanac, pește oceanic alb cu roșii, frigăruri de berbec și porc (alături de cartofi prăjiți, morcovi soți sau mazare soți), colțunași cu brânză de vaci, mere, piersici, vișine, apă minerală, chifle. Și toate la o singură masă... Pentru cei care doresc să încerce bucătăria românească le stăteau la dispoziție jumări cu costiță afumată, brânză „Medgidia”, supă cu zdrencțe, cârnăcuri oltenesti, țigaie, ciulama de pasăre cu mămăliguță, papanasi cu brânză de vaci și stafide, plachie de crap, frigăruri „à la Băneasa” și salată de sfeclă roșie cu hrean. Răsfoind acest meniu, cărui român nu l-ar fi plăcut să fie... turist cehoslovac în România chiar și numai pentru câteva zile. Cât mai lungi... Simona CHIRIAC

Pui cu găluști și smântână

Rezultat: 10 porții a 120/150/20 grame. Rețeta: pul fără cap și picioare 1,750 kg, smântână 0,300 kg, lămâie 0,100 kg, unt 0,100 kg, sare 0,030 kg, ciuperci conserve 0,500 kg, găluști din făină 1,000 kg, ulei floarea-soarelui 0,100 kg. Modul de preparare: Puiul curățat și spălat se porționează și se sarează. Într-o cratiță se introduc uleiul și tranșele de pui cu câteva rondele de lămâie (fără sămburi). Se înăbușă pulul fără a se colora. Se adaugă smântâna și 50 g de unt. Se acoperă cu un capac și se înăbușă, mișcând cratița din când în când. Ciupercile tăiate esalcol se înăbușă în unt. Când carnea s-a înmuiat se adaugă și ciupercile. Carnea se montează pe platou, se toamnă deasupra sosul cu ciuperci și se ormează cu rondele de lămâie. Se servește cu găluști din făină, fierse separat în apă cu sare și stropite cu unt topit și sos. (Rețeta numărul 23 din „Ghid orientativ - Preferințe și obiceiuri culinare pentru grupuri de turiști” - Ministerul Turismului 1988)

SUBSTITUȚII

ORIZONTAL: 1) Placă turnantă - Are o influență nocivă. 2) Mijloc de corecție, aplicat mai des copiilor - Intorsul hainelor. 3) Act de prezență (pl.) - Marionetă. 4) Scoater în relief, așa de formă - Chemați din depărtare. 5) A pregăti patul... schimbând așternutul - Întinde mâna... fără să ceară de pomână. 6) Dă în floare - Indice de calitate. 7) Post scriptum lapidar - Fond de premierie! 8) Părțile unui zapis! - Au cam depășit măsura. 9) Sunt pe cale de îndreptare - Un fel de a se manifesta în delir. 10) Casă de filme - Cuvânt introductiv - Cu gura plină... până la refuz. 11) Trepte de pământ - Acte întocmite la inventare (sg). VERTICAL: 1) Joc de cărți. 2) Rod din grădină - Rezultatul întrecerii aflat pe panou. 3) Poliție fără acoperire - A (pl.). 4) Casă de bani (od.) - A umbla cu protecții. 5) Aproape de albie - Nimic în fond! 6) Scrisori de recomandare, date de la caz la caz - Servește... ca la piață! 7) Prime trimestriale! - Produce o impresie cu totul deosebită. 8) Revăzut în reluare! - Merg unse. 9) Aripa protectoare a legii - Mai-marele cetății. 10) Căi de circulație animate - Teren de golf. 11) Oameni... și măști - Formă concludivă a conformismului.

A crossword puzzle grid with numbers 1 through 11 indicating the start of words.